

СТРАТЕГІЯ, ЗМІСТ ТА НОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ З ВИЩОЮ ТЕХНІЧНОЮ ОСВІТОЮ

УДК 348.14+811+004

Г. В. Абрамович; К. С. Оксимчук, студ.

ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ УСНОГО ІНОЗЕМНОГО МОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Розглянуто об'єктивні педагогічні умови використання комп'ютерних навчальних програм, що сприятимуть опануванню студентами комунікативних навичок у спілкуванні іноземною мовою та для контролю навчальних досягнень студентів ВНЗ.

Вступ та постановка проблеми

У сучасному світі англійська мова стала мовою техніки, науки, культури, бізнесу. Не існує жодної сфери у сучасному світі, де б, англійська мова не виступала мовою міжнародного спілкування [1].

Основна увага звертається на навчання наприклад безпосередньо усного мовлення, адже головною метою вивчення будь-якої мови є саме вміння чітко висловити свою думку, повідомити про свої потреби, бажання тощо, зрозуміти свого співрозмовника [2].

Проблема навчання студентів сприйняттю й розумінню усного іноземного мовлення у вищих навчальних закладах є першочерговою, тому що студенти без постійного сприйняття й розуміння усного іноземного мовлення не зможуть навчитися висловлювати свої думки в монологічному мовленні і спілкуватись при діалогічному мовленні, а без самого усного мовлення неможливим стають читання й письмо.

Для того, щоб навчитися спілкуватись іноземною мовою потрібно, по-перше, щоб на занятті викладач подавав навчальний матеріал іноземною мовою, по-друге, щоб така подача була доступною та зрозумілою для студентів. Дуже важливим для розвитку навичок усного мовлення є також створення необхідного іншомовного оточення [3]. Для виконання цієї умови викладачеві потрібно виконати низку умов: весь час заняття має бути заповнений іноземним мовленням вчителя, а з використанням інформаційних технологій, для того щоб студенти постійно чули іноземну мову, можна застосовувати програми для вдосконалення лексичних, граматичних та фонетичних навичок, імітаційно-моделювальні програми, демонстрації, інструкції тощо.

Невпинна комп'ютеризація сучасного суспільства, широке використання комп'ютерів у різних галузях науки, специфічні властивості сучасної обчислювальної техніки зумовили проведення педагогічних досліджень щодо можливостей використання таких технологій у навчанні іноземним мовам [1]. Одним з основних напрямків розвитку освітнього процесу стає реалізація концепції випереджальної освіти, орієнтованої на нові умови інформаційного суспільства і широке використання інноваційних педагогічних технологій розвивального навчання, спрямованих на розкриття творчого потенціалу особистості. У зв'язку з переходом до постіндустріального суспільства все помітнішою стає тенденція до інформатизації сфери освіти.

Сьогодні потребує вирішення нагальна проблема педагогічно доцільного використання саме комп'ютерної технології навчання як інноваційної технології навчання усному іншомовному мовленню. Разом з тим, аналіз сучасних педагогічних досліджень (Е. Азімова, Л. Білоу-

сова, Є. Дозорова, О. Колгатіна, Л. Колгатіна, С. Канатова, О. Крюковська, Е. Носенко, П. Сердюкова та інші) свідчить про те, що досі залишаються не вирішеними такі аспекти означеної проблеми, як взаємозв'язок гуманізації навчального процесу і використання комп'ютерних технологій навчання, педагогічні умови використання новітніх комп'ютерних технологій, які сприяють оновленню змісту, форм і методів навчання іноземній мові.

Формулювання цілей статті

В умовах швидкого старіння предметного змісту дисциплін у зв'язку з новими відкриттями науки і техніки особливе значення набуває підготовка випускників ВНЗ в галузі використання нових способів пошуку знань і методів доступу до віддалених банків даних, що містять актуальну наукову та навчальну інформацію. Створюються електронні підручники, розробляються автоматизовані системи навчання, організовуються віртуальні університети, тестувальні програми. Отже, студент вже в процесі навчання у ВНЗ повинен оволодіти навичками використання інформаційних і, зокрема, телекомунікаційних технологій у своїй навчальній, науково-дослідній та практичній діяльності.

Тому, доцільним буде визначитися з об'єктивними педагогічними умовами використання комп'ютерних навчальних програм, що сприятимуть опануванню студентами комунікативними навичками в спілкуванні іноземною мовою та для контролю навчальних досягнень студентів.

Аналіз позитивних факторів впливу інформаційних технологій на процес навчання іноземним мовам

Як вже згадувалося, на сьогодні вже набуто значного досвіду використання комп'ютерних технологій та комп'ютерних навчальних програм у навчально-виховному процесі [3]. Немає нічого дивного в тому, що не кожен викладач виявився готовим до активного використання цих технологій у такій нетрадиційній сфері, як вивчення іноземних мов. Хоча, безсумнівно, комп'ютерну технологію навчання можна застосувати в усіх навчальних дисциплінах, проте, навчання іноземним мовам у ВНЗ є тією галуззю, де комп'ютерна технологія навчання може принципово змінити і методи роботи, і, що головне, її результати.

Сучасні інформаційні технології (ІТ) це – форми і методи передачі інформації за допомогою новітніх засобів та пристроїв зв'язку (телебачення, комп'ютеризація, Інтернет та мобільна мережа зв'язку).

Інноваційні методи навчання це – сучасні технологічні форми, методи та засоби надання постачальником освітньої інформації і засвоєння цієї інформації користувачем.

У зв'язку із застосуванням ІТ у навчальному процесі та створенням на їхній основі ефективних освітніх систем постає проблема психологічного забезпечення процесу та врахування низки дидактичних принципів взаємодії ІТ зі студентом. Тому, розробляючи, навчальне програмне забезпечення, необхідно дотримуватись певних принципів, що диктуються суттю когнітивної теорії:

- різноманітні звукові, анімаційні, відео та інші ефекти використовуються цілеспрямовано та систематизовано;
- колір здатний як підсилювати, так і зменшувати ефект навчальних повідомлень, тому його необхідно використовувати з міркувань здорового глузду;
- якість зображення, реалістичність та детальність – необхідні атрибути навчання, що забезпечують емоційний вплив уроку з використанням ІТ;
- комбіновані моделі презентації навчального матеріалу збільшують глибину опрацювання навчальної інформації у мозку учня, що забезпечує ефективність навчання.

Отже, грамотне використання ІТ у процесі навчання забезпечує активізацію уваги студента, розширює можливості уяви, розвиває пам'ять, підсилює емоції, бажання спілкування.

У методиці виділяють декілька рівнів стратегій, що мають важливе значення для вивчення іноземної мови, одними із найважливіших є соціальні стратегії, а саме:

1. Вміння ставити запитання, просити про пояснення прикладів чи перефразування, з'ясувати характер та достовірність інформації, ставити самому собі запитання;
2. Вміння кооперації (спільної діяльності): працювати у групі з метою вирішення проблеми, перевіряти характер комунікації, здійснювати пошук зворотного зв'язку в усній формі [1].

Комп'ютерне навчання спричиняє глибокий, всебічний і суперечливий вплив на всі сторони психічного життя особистості, в тому числі і на процеси прийняття рішень. Діалог з комп'ютером деякою мірою відображає особливості людського діалогу. І, оскільки головними ознаками природного спілкування є наявність співрозмовників для мовленнєвого контакту, мотиву, що виникає на основі певних потреб спілкування, певної ситуації, в якій здійснюється комунікація, важливою психологічною характеристикою діалогічного мовлення є його ситуативність. Мовленнєва ситуація розглядається при цьому як сукупність умов, що визначає цільову та виконавчу сторони мовленнєвої дії.

Діалогічне мовлення має низку специфічних ознак: 1) одиниця діалогічного мовлення включає щонайменше сукупність двох реплік, пов'язаних ситуативно; 2) для реплік діалогічного мовлення притаманні еліпси, дислокації; 3) діалогічне мовлення ситуативне і тому не може бути чітко структурованим.

Отже, опрацювання усного мовлення включає складні процедури, а саме: попередню обробку звукових образів, порівняння за акустичними параметрами з базою даних, з еталонами, оцінювання різноманітних альтернатив та прийняття рішення.

Побудова процесу навчання усного мовлення з використанням ІТ

Спираючись на ІТ, можна розширити можливості навчального процесу, використовуючи комп'ютер для спілкування, проведення командних та індивідуальних досліджень, створення публікацій та веб-сайтів, пошуку додаткової інформації, тощо. Процес навчання усного мовлення можна побудувати таким чином:

Тема: Формування лексичних навичок за темою «Ukraine and other countries» (рис. 1).
Прослуховування діалогу on-line, розвиток умінь усного мовлення.

Рис. 1. Фрагменти презентації в *Power Point* за темою «Ukraine and other countries»

юванні,

розвиваюча: розвивати навички діалогічного мовлення, сприяти розвитку пам'яті та мовної здогадки,

виховна: виховувати любов та повагу до рідної країни,

освітня: володіння соціокультурною компетенцією.

Тип заняття: формування лексичних навичок.

1. Уведення в іншомовну атмосферу

T: First answer my questions and then watch *Power Point* presentation about Ukraine.

1. What is the capital of our country?
2. What are the national symbols of our country?
3. What are the colours of the national flag?
4. What is the national anthem?
5. What do the colours of the flag mean?
6. What are the largest cities of Ukraine?
7. What mountains are there on the territory of Ukraine?
8. By what seas is Ukraine washed?
9. What important rivers are there in Ukraine?

2. Фонетична розминка (Зхв)

T: Now, let's practice pronouncing the words you can see on the monitor:

A craft, a craft work, a craftsman, embroidery, embroidery towel, to work out (рис. 2).

Рис. 2. Фрагменти презентації в *Power Point* для фонетичної розминки

3. Розвиток умінь мовлення (рис. 3, 4)

A. Make up a dialogue.

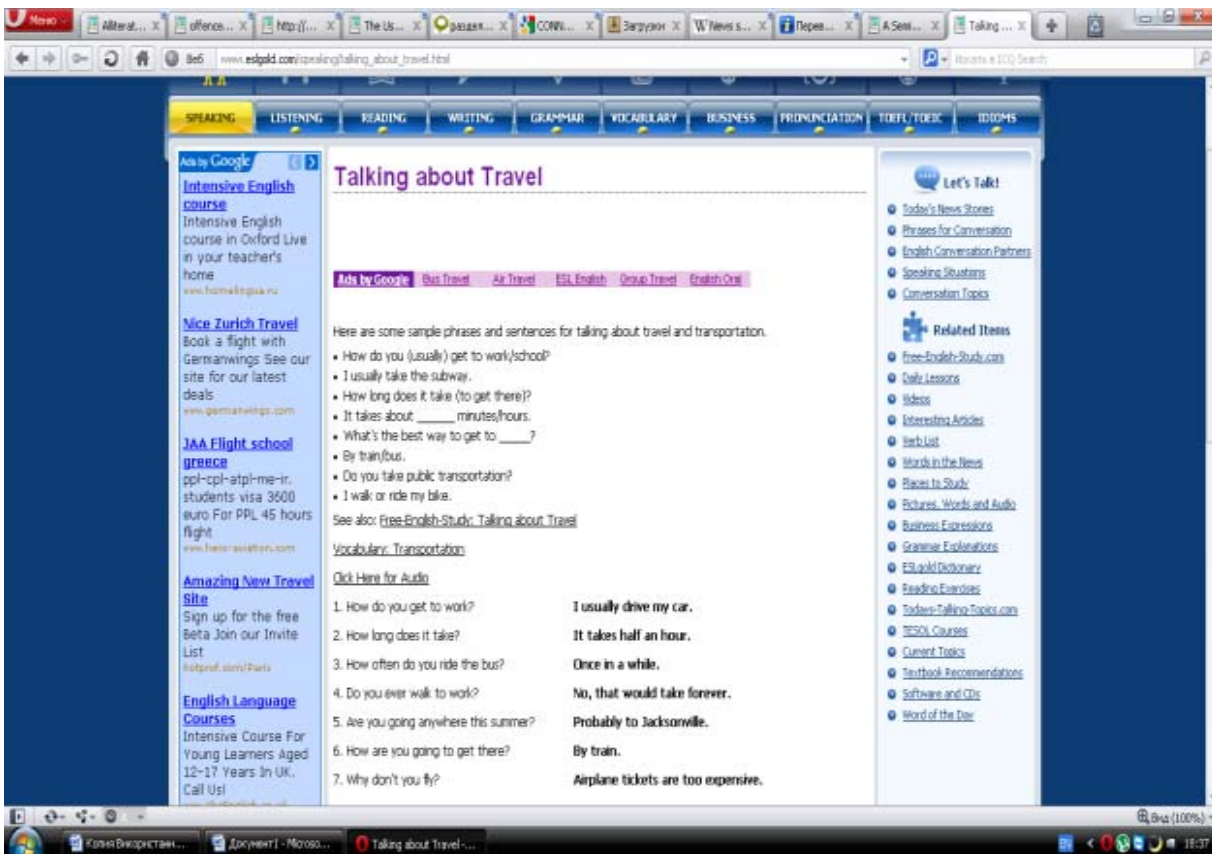

Рис. 3. Матеріали з мережі Інтернет для тренування діалогів:
http://www.eslgold.com/speaking/talking_about_travel.html

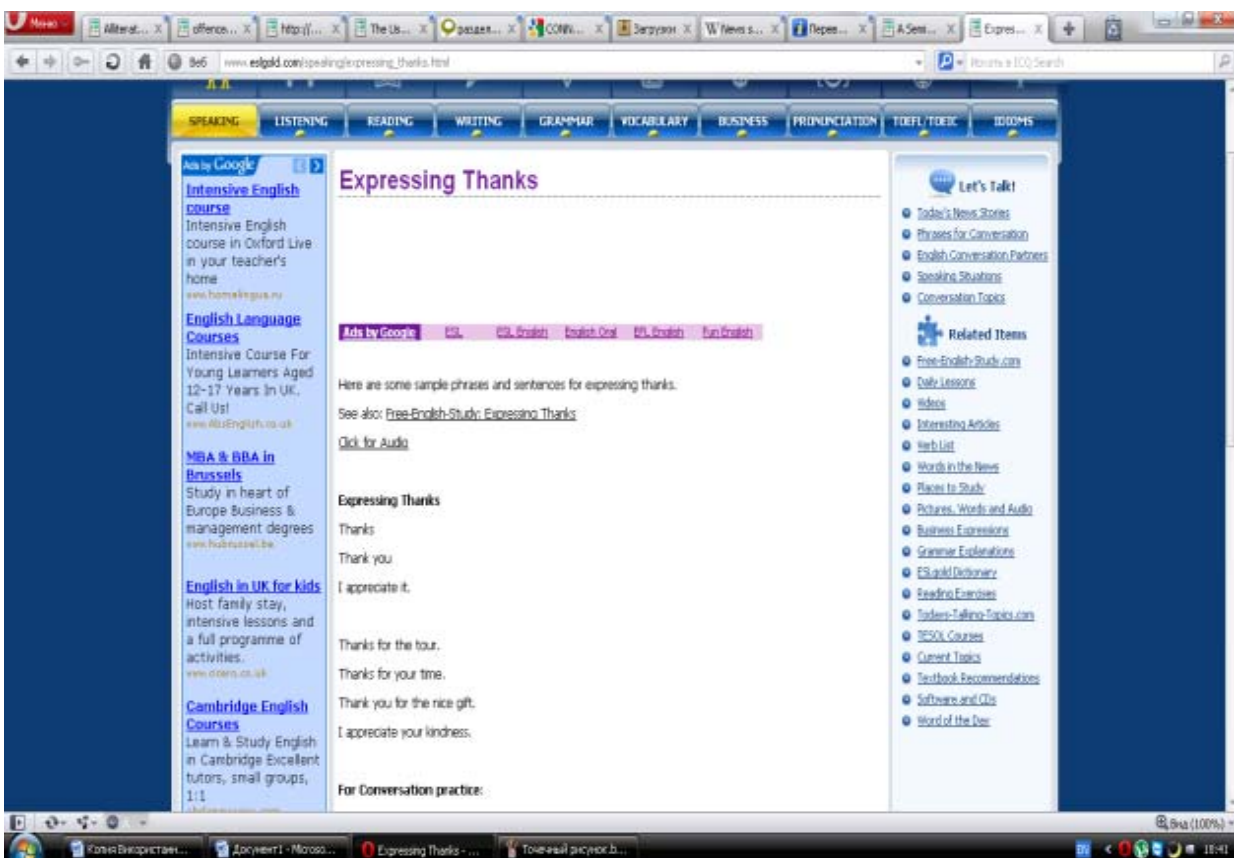

Рис. 4. Матеріали з мережі Інтернет: http://www.eslgold.com/speaking/expressing_thanks.html

B. Check on the vocabulary (рис. 5) 1. Quiz on-line:

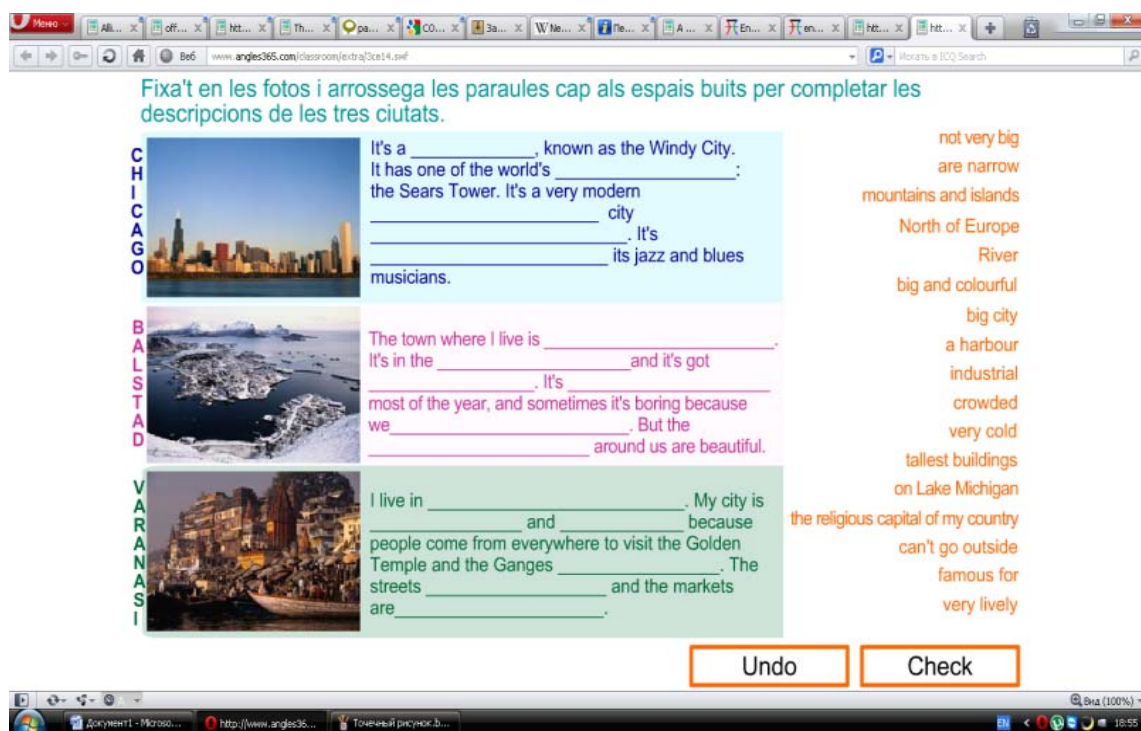

Рис. 5. Навчальні матеріали з мережі Інтернет: <http://www.angles365.com/classroom/extra/3ce14.swf>

Висновки

Отже, об'єктивними педагогічними умовами використання комп'ютерних навчальних програм для контролю навчальних досягнень студентів, опанування іноземним мовленням авторами визначено такі: а) оволодіння комп'ютерної технікою, що є обов'язковим компонентом професійної готовності фахівця і фактором його конкурентоспроможності на ринку праці; б) розробка і використання педагогічних програмних засобів для комп'ютерної підтримки студентів під час контролю їхньої навчально-пізнавальної діяльності в процесі вивчення іноземної мови; в) залучення майбутнього фахівця до спільної продуктивної діяльності по розробці і впровадженню комп'ютерних технологій, орієнтованих на отримання і контроль навчальних досягнень студентів.

Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів, за результатами проведених досліджень, можлива лише на основі моделювання процесу навчання студентів іноземній мові з використанням комп'ютерних технологій, котре передбачає врахування різноманітних потреб та інтересів особистості, спрямованість на повнішу самореалізацію в праці, пізнанні, спілкуванні, високий рівень розвитку комунікативних здібностей, відкритість стосовно всіх учасників педагогічного процесу, високу емпатію і толерантність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Морська Л. І. Інформаційні технології у навчанні іноземних мов : навч. посіб. / Л. І. Морська. — Тернопіль : Астон, 2008. — 256 с.
2. Зимняя И. А. Интенсивное обучение иностранным языкам в высшей школе : учеб. пос. / И. А. Зимняя. — М. : Издательство МГУ, 1987. — 185 с.
3. Морська Л. І. Теоретико-методичні основи розробки та застосування комп'ютерного педагогічного тесту : моног. / Л. І. Морська. — Тернопіль : Астон, 2006. — 160 с.

Рекомендована кафедрою іноземних мов

Стаття надійшла до редакції 3.06.11
Рекомендована до друку 4.07.11

Абрамович Галина Валеріївна — викладач.

Кафедра іноземних мов, Вінницький національний технічний університет, Вінниця;

Оксимчук Катерина Сергіївна — студентка.

Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського, Вінниця